

154, 185) fins a la llengua actual, on s'estén fins a la frontera italiana (*suēy* a Fontan, Alps-Mar. on es repeteix la *-ny* rossellonesa, i veg. diverses qüestions tractades per Ronjat, *Gr. Ist. Prov. Mod.* II, 118). Perdut en les altres llengües romàniques; si bé, per manlleu de l'occità, es va estendre com a terme literari *sovente* en it. antiq. (variant dial. *sovenço* < oc. ant. *sovens*, PSW; Rohlf, *Hist. Gr.* III, 161, 368; I, 119, amb la meua rectificació *TopHesp.* II, 34); freqüent en Boccaccio etc. («quel cammino faccendo assai *soventes*», *Decam.* III, § 8, ed. 1961, 221.5f. i passim), i no descartat per Dante (*Purg.* XXVII, 92: «--- il sonno che *sovente* / --- sa le novelle: / nell'ora, credo, che dell'oriente, / --- Citerea --- ardente / ---»).

En llatí ja era un mot ben clàssic, compost de *SUB + INDE* 'd'allí', amb l'acc. temporal que té, 'en el moment de': *sub luce* 'a punta d'alba', *uno sub tempore* 'al mateix moment' (Lucreci VI, 413); veg. Juret, *Syst. d. l. Synt. latine*, p. 245. Això feia que el sentit més clàssic de *subinde* fos «tout de suite après», en què l'usa p. ex. Horaci (*Sàtires* II, 5, 13). També és clàssic, però, amb el sentit de 'successivament, un darrere l'altre', com en Titus Livi (VII, 10.10): *subinde suggeram quae vendatis* 'us anirà subministrant (mercaderies) que anireu venent (a mesura que les lliuri)'. Però partint d'aquest matis, la llengua vulgar va passar al sentit romànic de 'sovint', que es documenta ja molt en gloss. (del pseudo-Filoxen, S. v o VI), i en fonts cristianes, com la *Itala* i *Comodià*.

Interessa observar que en aquesta acc., ja sorgeix en un ambient de baixa estofa, a princ. del S. I d. C., en la novel·la de Petroni, on ens conta el porc «trompeteig» d'un cínic sobreg: «posita frequentius sarcina male dicebat properantibus --- Nec contentus maledictis, tollebat *subinde* altius pedem, et strepitu obsceno, simul atque odore viam implebat», que Ernout tradueix «à chaque instant» (*Satyricon* CXVII, 12); «gratias agimus liberalitati indulgentiaeque eius, et *subinde* castigamus crebris potiunculis risum» (Ernout «nous étouffons nos rires dans de nombreuses rasades que nous avalons à petits coups») (XLVII, 7); «non moratus ille usu 'st equo, manueque plena scapulas eius *subinde* verberavit, interque risum proclamavit: —Bucca, bucca, quot sunt hic?» (Ernout: «frappa sur ses épaules à coups redoublés», LXIV, 12). Ja llavors, doncs, la llengua vulgar havia començat a usar-lo en lloc de *saepe*.

El pas de 'tot seguit' → 'successivament' fins a 'freqüentment', el veiem acomplert en forma ben paral·lela en el castellà d'alguna zona d'Amèrica: *luego* és 'sovint' en el parlar familiar de Colòmbia (R. Cuervo, *Apunt. c. sobre el l. Bogotano*, p. 545).

DERIV: *Sovinable* 'freqüent' (creat segons *covivable* 'convenient'): *suvinablement* 'sovint', Llull (*Blanquerna*, NCl. II, 42.11; I, 175.25). *Sovinerament*: en les *Ord. Palatines* del Cerimoniós (*AlcM*); l'*InvolC* cita «*sovinerament* feyen ---», traduïnt ll. *saepissime*, en un doc. de Vinça, de 1358. *Sovinerat*. *Sovinent* no va significar mai 'freqüent' sinó 'que se'ns presenta', en els dos exs. que en cita *AlcM* atribuint-los a tort

aquell sentit, cosa impossible morfològicament: és evident que contenen el part. actiu de *sovenir*, del qual i de l'abstracte *sovinença* cita correctament bastants exs. el mateix *AlcM*. *Sovinejar*: fou primerament *sovenejar*, *-inejar*, d'acord amb la forma *sovén*, *sovín* del cat. antic i amb la *-ND-* de *SUBINDE*: «Tot ho sé, e per gran e *sovenejada* esperiència», Ant. Canals (*Scipió*, NCl., 51); *sovinejades* 'freqüents' en la *Vida Coetània* de Llull (c. princ. S. xv), p. 37. No hi ha notícies fidedignes de la forma *sovinejar*, *-jat*, fins al Belv. (probablement hi ha error en el doc. de 1401, única excepció que hi troba *AlcM*). En el *Boeci* de Genebreda (fi S. XIV) hi ha *sovinjades* (403): «les esteles de la qual havia molt *sovinjades*», on des de 'freqüentat' s'arriba ja a 'familiar'. *Sovinteig*. *Sovinter*. *Sovintesa*. *Sovintment*. *Sovintós*.

Spreneu NP: «Mossenyor *Spreneu*, canonge de la Seu» a. 1442 (*Ardits* I, 430): suposa contracció de la frase ll. *spera in Deo* 'confia, ten esperança en Déu', en fase romànica arcaica, com *SPERANDEO*, d'on el pas subsegüent de *ND* > cat. *n*; cas no sols curiós sinó significatiu per a la fonètica catalana.

Su, V. *sus* i *sinó* (*SI*) *Su*, poblet del Cardener, V. *socarrar* *Sua*, V. *seu* *Suada*, *suadenc*, V. *suar* *Suadir*, V. *persuadir* *Suador*, *-dora*, V. *suar* *Suaexer*, mala grafia, V. *esvair*

SUAL, *suales*, sembla haver existit amb el significat de 'balma' en els nostres Pirineus centrals, provinent del ll. *SÜBĀLA* 'aixella', que va donar l'aranès *soala* 'balma' i altres descendents locals gascons, aragonesos, andalusos i potser alpins, que vaig estudiar en *Top. Hesp.* I, 360; II, 123, 161, 162. Krüger va recollir a Boi *suales* 'empostissat del trebol damunt l'era' (*Hochpyr.* C, II, 238). *Sual* sembla haver tingut un tal sentit a l'Urgellet segons un parell de noms del *Spill* de Castellbò (a. 1518): La boga o terminal de La Bastida d'Hortons «puge anlà amont, al *sual* de la Plana d'En André de la Serqueda de Campasols»; «Serra del *sual* de la Xantagosa» damunt Estamariu (f° 98r^o; cf. ed. Baraut, p. 81); i més context s. v. *viaró* (*VIA*), segons els quals sembla haver designat una sobalma o el marge de baix, prominent. Cf. encara *Soval* nom del cim més alt de la Serra de la Llacuna, a l'Alt Penedès (1955): aquesta serra, de la banda de la Llacuna presenta aspecte encinglerat, recordo del cert (i crec recordar-hi prominències).

Su-allà, V. *sus* *Suanyar*, V. *suar* *Suanyes* (poble de Confent), V. *soll* f. *Su-aquí*, V. *sus*

SUAR, del ll. *SÜBĀRE* id. □ I.^a doc.: orígens.

Encara que n'hi hagi pocs testimonis literaris, còm és natural, fins al S. XIV, mentre que de *suor* n'hi ha més i de ben antics: «Cant aquests grassos són plens, que buffen e *suen*, e no troben loc, les orelles los fumen ---» (cita plena a *salta*); «cosa natural és morir, així com --- menjar, viure, *suar*, dormir ---», BMetge (*Somni* II). Però també algun cop en Llull: «l'ome --- gita defores les grosses matèries --- escupent e *suant*»,